

Tværfagligt samarbejde om en helhedsorienteret indsats – En vidensindsamling med fokus på nordiske erfaringer og virkninger af samarbejdet

Hovedresultater

Hovedresultater

Borgere og familier med komplekse problemstillinger oplever udfordringer med en sammenhængende og gennemskuelig indsats fra det offentlige hjælpesystem. Det offentlige hjælpesystem er typisk organiseret i adskilte fagprofessionelle områder. Det sikrer en fagprofessionel ekspertise og tydelig organisering i forhold til enkeltindsatser, men på tværs af områderne er der ikke nødvendigvis en sammenhæng.

Der er derfor i forhold til målgruppen behov for et øget tværfagligt samarbejde om en mere helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i borgerens eller familiens situation. Med tværfagligt samarbejde menes en type samarbejde, som ikke blot udgør en løs koordination af arbejdsopgaver, men derimod udgør et mere forpligtende samarbejde. I dette forpligtende samarbejde kan man arbejde med rammerne for samarbejdet, målene for samarbejdet, rollerne i samarbejdet og vidensgrundlaget for samarbejdet.

I denne vidensindsamling har vi haft fokus på at sammenfatte aktuel viden fra Danmark og det øvrige Skandinavien om, hvordan det tværfaglige samarbejde omkring borgere og familier med komplekse problemstillinger fungerer på tværs af forskellige sektorområder, og hvilke virkninger det fører til.

Bredt funderede indsatser viser positive resultater

I vidensindsamlingen indgår studier med indsatser, hvor der er arbejdet med at tilpasse både rammer, mål, roller og den viden, som er nødvendig for at indgå i et vellykket tværfagligt samarbejde. Som eksempel på dette kan nævnes et frikommuneforsøg omkring én plan i ni nordsjællandske kommuner. I dette forsøg blev de lovgivningsmæssige rammer tilpasset, der blev udarbejdet tværgående borgermål, nye roller for medarbejderne blev defineret, og der blev arbejdet med at udvikle medarbejdernes kompetencer til at indgå i det nye tværfaglige samarbejde om borgeren/familien.

En bredt funderet indsats kan føre til, at borgerne opnår øget beskæftigelse og uddannelse. Studierne viser, at selvforsørgelsesgraden blandt forældre i udsatte familier er steget ganske markant efter iværksættelsen af en sådan helhedsorienteret indsats. Lovmæssige ændringer i frikommuneforsøg har været medvirkende til opnåelsen af de positive resultater.

En bredt funderet helhedsorienteret indsats rettet mod familiens samlede situation har i en række tilfælde også gavnet børnenes trivsel. Forældrene har gennem den helhedsorienterede indsats fået et større overskud i dagligdagen, og det har haft en positiv betydning for børnenes trivsel. Derudover er der

gjort en indsats for at skaffe fritidsarbejde til børnene/de unge, givet tilbud om socialpædagogiske fripladser m.m.

Fire fokusområder set fra et borgerperspektiv

I forhold til at fremme borgernes medejerskab til deres egen indsats er der gode erfaringer med at afholde formøder med borgeren, hvor mål og ønsker kortlægges og lægges til grund for det videre samarbejde. Der er også gode erfaringer med at afholde korte møder med udgangspunkt i én problemstilling ad gangen og at reducere antallet af fagprofessionelle, der er med til mødet. I forhold til handleplaner eller behandlingsplaner fremhæves det, at planerne skal være enkle og udformet i et sprog, som appellerer til borgeren.

For det andet er det væsentligt for borgeren, at de involverede medarbejdere har en fælles tværfaglig forståelse af borgerens/familiens situation og behov. Dermed har man som borger ikke selv ansvar for at koordinere på tværs af de professionelles sagsområder. Et væsentligt observationspunkt er dog, at den fælles tværfaglige forståelse skal etableres med en tidlig inddragelse af borgeren, da der ellers er risiko for, at borgeren føler sig ekskluderet.

For det tredje fremhæves det, at indsatsen har fokus på de problemstillinger, der aktuelt fylder i borgerens/familiens dagligdag. Det indebærer, at en indsats tilrettelægges med udgangspunkt i fx aktuelle psykiske problemer hos borgeren/i familien, misbrug eller økonomiske problemer. Dette kan ses i modsætning til en indsats, hvor fx beskæftigelse er et mål og middel i sig selv og prioriteres frem for andre forhold, der fylder mere i borgerens/familiens dagligdag.

For det fjerde er det vigtigt, at man som borger/familie oplever, at der er én indgang til det offentlige hjælpesystem. Dette kan være i form af en familiekoordinator, der koordinerer initiativer fra familieforvaltningen og beskæftigelsesforvaltningen og kan træffe beslutninger på begge områder. Dette kan frigøre ressourcer hos borgeren/familien, så chancerne for progression øges.

Medarbejderne er motiverede til et øget samarbejde

Medarbejderne føler sig i udgangspunktet motiverede i forhold til et øget tværfagligt samarbejde, da man som medarbejder har en opfattelse af, at det fører til en bedre og mere målrettet indsats i forhold til borgeren. I skabelsen af et godt tværfagligt samarbejde fremhæves tre forhold.

For det første fremhæves det som væsentligt, at medarbejderne udvikler en fællesfaglig forståelse og en klar ansvarsfordeling. En væsentlig forudsætning for dette er, at der etableres enighed om, hvad målet er for det tværfaglige samarbejde. Der kan være mål om øget effektivitet, mål om øget faglig kvalitet

og mål om øget borgerinddragelse. I mange indsatser er der flere mål på spil, og der er uklarhed omkring, hvad disse mål indebærer på det operationelle plan, og hvem der har ansvar for hvad.

For det andet fremhæves det som en væsentlig forudsætning for, at det tværfaglige samarbejde kan lykkes, at samarbejdet prioriteres ledelsesmæssigt, og at rammerne for samarbejdet er på plads. Dette indebærer, at der skal være en stærk ledelsesmæssig forankring af det tværgående samarbejde. Derudover har de lovgivningsmæssige rammer også en væsentlig betydning for det tværfaglige samarbejde. Lovmæssige fritagelser fra at udarbejde handlingsplaner på hver sit sektorområde og muligheden for at træffe myndighedsbeslutninger på tværs af sektorområder har betydet, at udsatte borgere og familier i højere grad har oplevet en helhedsorienteret indsats.

For det tredje fremhæves det, at der ved siden af det tværfaglige samarbejde er et stort behov for fortsat monofaglig sparring og vidensdeling inden for faggrupperne. Et øget tværfagligt samarbejde skal ses som en overbygning på det monofaglige arbejde med borgere og familier i udsatte positioner. Det tværfaglige samarbejde erstatter ikke en monofaglig vidensdeling og en monofaglig identitet.

Fakta om undersøgelsen

Denne vidensindsamling er baseret på 55 studier fra perioden 2011-2023. Studierne stammer fra Danmark og de øvrige nordiske lande.

Vidensindsamlingen er udarbejdet på baggrund af en systematisk søgning, kodning og inklusion/eksklusion af studier fra nordiske og internationale databaser.

I det indledende søgearbejde fandt vi 499 potentielt relevante studier. Efter en vurdering af studiernes relevans på baggrund af titel og abstract blev 319 studier frasorteret, og efter en fuldttekstlæsning blev yderligere 124 studier frasorteret.

Hovedresultater: Tværfagligt samarbejde om en helhedsorienteret indsats – En vidensindsamling med fokus på nordiske erfaringer og virkninger af samarbejdet

VIVE/2024

HR_302442